

Spana – Hur ser det ut i vår kommun/region?

FRÅGOR ATT STÄLLA TILL KOMMUN OCH REGION UTIFRÅN REKOMMENDATIONERNA

I detta dokument finner ni frågor som kan användas för att följa upp FN:s barnrättskommitténs rekommendationer till Sverige efter den senaste granskningen 2023. Rekommendationerna i sin helhet finns att läsa [här](#).

Frågorna här är förslag på frågor ni kan ställa. Det går bra att ställa andra frågor, eller formulera om frågorna så att de passar bättre i er kontext. Alla frågor är inte alltid relevanta, ni behöver inte heller använda alla frågor under varje grundprincip. Vi bör dock alltid belysa samtliga grundprinciper i vårt barnrättsarbete, för att visa att dessa alltid är relevanta.

Rekommendationerna och frågorna är tematiskt indelade och utgår från Barnrättsagendan. Rädda Barnen har tagit fram politiska ställningstaganden (även kallade Policy briefs) utifrån flera av temana och dessa kan också vara intressanta för er att ta del av och använda. Ni hittar alla ställningstaganden i [Resource Centre](#).

Hitta dina frågor

FRÅGOR UTIFRÅN GRUNDPRINCIPERNA	2
BARNRÄTT I PRAKTIKEN	4
RASISM.....	7
VÅLD I NÄROMRÅDET/GÄNG.....	7
BARNFATTIGDOM.....	8
FRITID	9

FRÅGOR UTIFRÅN GRUNDPRINCIPERNA

Artikel 2: Barnets rätt till likvärdighet och icke-diskriminering

Rekommendation 17 (a) – Insamling av data för att identifiera diskriminering

- Hur samlas data om diskriminering av barn in i kommunen/regionen?
- Är datan uppdelad på olika åldrar, för att upptäcka åldersdiskriminering?

Rekommendation 17 (d) – hantera skillnader mellan kommuner för att säkerställa lika tillgång till tjänster och skydd mot våld och diskriminering

- Har kommunen/regionen samarbeten med andra kommuner/regioner för att förbättra sitt eget arbete? Tar man lärdom av vad andra har gjort som varit positivt för barns rättigheter?

Artikel 3: Att i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa

Rekommendation 18 (a) – Konsekvent tillämpning av barnets bästa i alla åtgärder

- Finns beslut från kommun-/regionfullmäktige och/eller -styrelse att prövningar av barnets bästa ska genomföras innan beslut tas? Alternativt om barnkonsekvensanalyser ska genomföras?
- Görs det granskningar om hur principen om barnets bästa tillämpas i enskilda och övergripande beslut/åtgärder inom kommunen/regionen?

Rekommendation 18 (c) – Vägledning och utbildning till relevant personal

- Hur säkerställs att all personal har rätt kompetens för att göra prövningar av barnets bästa?
- Vilka utbildningssatsningar har genomförts?
- Har kommunen/regionen tagit fram interna vägledningar för prövning av barnets bästa inom olika områden?

Artikel 6: Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling

- Hur arbetar kommunen med ett helhetsperspektiv på barn för att säkerställa varje barns rätt till utveckling? Tex vilka strukturer för samarbeten mellan olika myndigheter/instanser finns?

Artikel 12: Barnets rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade

Rekommendation 20 (a) – säkerställa rätten att få uttrycka sin åsikt i alla beslut som påverkar barnet, utan krav på föräldrars samtycke

- Har det genomförts någon granskning av hur barnets rätt att uttrycka sin åsikt genomförs i praktiken inom tex socialtjänsten, skolan, förskolan och hälso- och sjukvården?

- Hur säkerställs små barns rätt att få uttrycka sin åsikt i enskilda ärenden?
- Finns det vägledning för hur anställda ska jobba med barnets rätt att få uttrycka sin åsikt?
- Finns det information framtagen som är anpassad till barn i olika åldrar, på olika språk och med olika förutsättningar, om tex socialtjänsten, skolan, hälso- och sjukvården mm?

Rekommendation 20 (c) – Strukturer & policyer för barns delaktighet i lokala beslutsfattandet, tex ungdomsråd

- Vilka strukturer och policyer finns i kommunen/regionen för barns delaktighet i övergripande beslutsprocesser?
- Finns det ett ungdomsråd eller liknande i kommunen/regionen?
 - Om ja:
 - Vilket mandat har detta råd?
 - Hur ser sammansättningen ut?
 - Är det några grupper av barn som saknas i rådet?
- På vilket sätt synliggörs barns åsikter i de beslut som fattas av kommun-/regionfullmäktige eller -styrelse?

Rekommendation 20 (d) – meningsfullt deltagande i familjeliv, lokalsamhälle, skola och lokalt beslutsfattande

- Hur arbetar skolan med inflytande och delaktighet? Finns det särskilda riktlinjer för det?
- Finns det utbildningar till föräldrar om barns delaktighet i familjelivet?
- Arbetar kommunen/regionen aktivt med att bjuda in barn till exempelvis medborgardialoger, uppmuntra till medborgarinitiativ och liknande?
- Hur mycket inflytande har barn över vad som finns tillgängligt i sitt lokalsamhälle? Hur går detta till?

BARNRÄTT I PRAKTIKEN

Agenda 2030

Rekommendation nr 5 – Barnrättsperspektiv i Agenda 2030

- Framgår ett barnrättsperspektiv i kommunens/regionens arbete med Agenda 2030, i synnerhet i de officiella dokument som finns?
- Har kommunen/regionen en struktur för hur barn kan involveras meningsfullt i utformningen av kommunens/regionens arbete med Agenda 2030?
- Hur har barns åsikter beaktats i utformningen av kommunens/regionens arbete med Agenda 2030?

Lagstiftning

Rekommendation 6 (b) – Barnrättsperspektiv och barns delaktighet i framtagandet av lokala/regionala policyer och bestämmelser

- Har de förslag för övergripande regelverk på kommunal/regional nivå genomfört en gedigen barnrättslig analys av förslagen?
 - Om ja – på vilket stadie i processen genomfördes den barnrättsliga analysen?
- Har barn och unga fått komma till tals och fått sin åsikt beaktad innan förslag läggs för beslut?
 - Om ja – hur har dessa processer gått till? Vilka barn har blivit involverade? På vilket stadie i processen har barn involverats?

Samordning

Rekommendation 8 (b) – samarbete mellan lokala myndigheter

- Har kommunen/regionen en barnrättsstrateg eller liknande funktion som har ansvar för att samordna barnrättsarbetet i kommunen/regionen?
 - Hur många % av en heltid har denna funktion?
 - Var i kommunen/regionen är funktionen placerad? (exempelvis om den sitter centralt under kommunstyrelsen, eller om den är placerad under en viss nämnd eller liknande)
- Finns det ett reglerat samarbete mellan olika myndigheter som tillhandahåller tjänster för barn och familjer, tex socialtjänst, skola och förskola, hälso- och sjukvård (inklusive BVC, MVC och elevhälsan) och polis?
 - Om ja – hur ser detta samarbete ut? Hur fungerar det i praktiken
- Finns det informella samarbeten som fungerar i kommunen?
 - Om ja – varför har dessa inte reglerats?

Resursfördelning

Rekommendation 9 (a) – Spårningssystem för resurser för barn utifrån barnets bästa

- Går det på ett enkelt sätt att se hur mycket av kommunens/regionens resurser som går till genomförandet av barnets rättigheter?
- Går det att bedöma om investeringar som görs tar sin utgångspunkt i barnets bästa?
- Hur övervakar kommunen/regionen att resurserna används för att stärka barns rättigheter?

Rekommendation 9 (b) – Fastställa budgetposter för barn i missgynnade eller utsatta situationer, samt skydda dessa i tider av ekonomisk kris eller andra nödsituationer

- Finns det särskilda budgetposter för barn i utsatta situationer?
- Hur är processerna för nedskärningar pga ekonomisk kris? Görs det barnrättsliga analyser av nedskärningarna? Säkerställs det att barn i utsatta situationer inte drabbas av nedskärningar?

Rekommendation 9 (c) – Delaktighet i budgetprocesser

- Finns det rutiner för att involvera allmänhet, civilsamhället och barn i budgetprocessen i kommunen/regionen?
- Görs det särskilda satsningar för att involvera barn i budgetprocessen?
- Finns det en barnvänlig version av budgeten, eller på annat sätt information till barn om kommunens/regionens budget?

Datainsamling

Rekommendation 10 (a) – Stärka system för datainsamling

- Vilken statistik som rör barn samlar kommunen/regionen in?
- Hur är denna statistik uppdelad (kön, ålder, geografisk plats, socioekonomi mm)
- Finns det såväl kvantitativ som kvalitativ statistik?
- Hur analyserar kommunen/regionen tillgänglig statistik?

Rekommendation 10 (b) – Stärka insamling och analys av data utifrån särskilda aspekter

- Finns det data i kommunen/regionen om följande:
 - Diskriminering av barn
 - Barn med funktionsnedsättning
 - Statslösa barn
 - Barn med okänd nationalitet
 - Barns socioekonomiska situation
 - Våld mot barn
- Hur analyseras och används denna data?
- Är den offentligt tillgänglig?

Oberoende övervakning

Rekommendation 12 (c) – Förenkla förfaranden för att lämna in klagomål

- Hur ser möjligheterna för barn att lämna klagomål ut inom kommunen/regionen?
- Behöver barnet ha vårdnadshavarens samtycke för att lämna klagomål/för att klagomålet ska utredas?
- Hur sprids information om klagomekanismerna till barn?
- Vet barn om att klagomekanismerna finns?
- Vilket stöd får ett barn som lämnar in ett klagomål?

Spridning, upplysning och utbildning

Rekommendation 13 (a) – Höja allmänhetens kunskap om barns rättigheter & främja barns aktiva deltagande

- På vilket sätt sprider kommunen/regionen kunskap om barns rättigheter?
 - Till barn?
 - Till föräldrar?
 - Till allmänhet?
- På vilket sätt söker kommunen/regionen upp barn för att involvera dessa i olika beslut?
- Hur får barn information om vilka beslut som kommunen/regionen tar som berör dem – enskilt eller som del av en grupp barn?

Rekommendation 13 (b) – Systematisk utbildning om barns rättigheter för professionella

- Vilka system finns för systematisk utbildning inom olika yrkeskategorier?
- Vilka särskilda insatser har kommunen/regionen gjort för att kompetenshöja sina anställda?
- Har förtroendevalda fått utbildning i barns rättigheter?

RASISM

Rekommendation 17 (b) – riktade åtgärder för att bekämpa rasistiska och främlingsfientliga handlingar bland barn & utrota diskriminering mot barn i missgynnade situationer

- På vilket sätt arbetar kommunen/regionen mot rasism/främlingsfientlighet/diskriminering?
- Finns det särskilda satsningar i skolan för att minska rasism och främlingsfientlighet bland barn?
- Finns det särskilda informationssatsningar om vissa specifika grupper, för att minska rasism, främlingsfientlighet och diskriminering (tex HBTQI, asylsökande, papperslösa, minoriteter)

Rekommendation 17 (c) – Genomföra upplysnings- och mediakampanjer för att förändra sociala normer och beteenden som bidrar till diskriminering?

- Har kommunen/regionen genomfört några upplysningskampanjer mot diskriminering och rasism?
- Finns det planer på sådana kampanjer?

VÅLD I NÄROMRÅDET/GÄNG

Rekommendation 45 (c) – strategi för att förebygga ungdomsbrottslighet baserad på forskning mm

- Har kommunen en strategi för att förebygga ungdomsbrottslighet?
- Har denna strategi sin utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet?
- Har den ett tydligt barnrättsperspektiv?
- Vilket vikt ges åt förebyggande insatser contra repressiva insatser?
- Finns det särskilda satsningar för barn i risk att dras in i brottslighet?
- Vilket stöd ges till familjer med barn som är indragna i brottslighet?

BARNFATTIGDOM

Rekommendation 9 (b) – Fastställa budgetposter för barn i missgynnade eller utsatta situationer, samt skydda dessa i tider av ekonomisk kris eller andra nödsituationer

- Finns det särskilda budgetposter för barn i utsatta situationer?
- Hur är processerna för nedskärningar pga ekonomisk kris? Görs det barnrättsliga analyser av nedskärningarna? Säkerställs det att barn i utsatta situationer inte drabbas av nedskärningar?

Rekommendation 36 (a) – Höja socialbidrag, tillhandahålla subventionerat boende & andra stödåtgärder till behövande familjer

- Har kommunen riktlinjer vad gäller möjligheter att gå utanför riksnormen för försörjningsstöd till barnfamiljer, tex för att säkra barns rätt till en meningsfull fritid, möjlighet till glasögon och andra hjälpmedel?
- Vilka riktlinjer har kommunen när det gäller försörjningsstöd eller annat stöd till familjer med barn som vistas utan nödvändiga tillstånd i Sverige?
- Hur ser möjligheterna för en barnfamilj ut att snabbt få stöd med boende?
- Vilka andra stödåtgärder finns i kommunen för att säkerställa barnets rätt till skälig levnadsstandard?

Rekommendation 36 (b) – Barnvänliga tillfälliga boenden och tillgång till långsiktiga boenden?

- Var placeras barn/barnfamiljer som har akut behov av boende?
- Hur länge, i snitt, bor barn på dessa boenden?
- Finns det speciella akutboenden anpassade till barnfamiljer i kommunen?
- Hur säkerställs barns rätt till trygghet och skydd på akuta boenden?
- Hur arbetar kommunen med att säkerställa tillgång till långsiktigt och tryggt boende för barnfamiljer som inte kan lösa detta själva?

Rekommendation 36 (c) – förhindra vräkningar av barn

- Vilka åtgärder vidtar kommunen för att förhindra vräkningar av barn?
- Vilka samarbeten med berörda aktörer (fastighetsbolag, Kronofogden och andra) finns för att förhindra vräkningar av barn

Rekommendation 36 (d) – Statistik över barn i gatumiljöer och barn på tillfälliga boenden + tillgodose deras behov

- Har kommunen statistik över hur många barn som befinner sig i gatumiljöer/är att betrakta som hemlösa?
- Vet kommunen hur många barn som bor på tillfälliga boenden och hur länge de bor där?
- Vad görs för att tillgodose just dessa barns särskilda behov?

FRITID

Rekommendation 41 (a) – säkerställa meningsfull fritid för barn i missgynnade situationer?

- Vilka satsningar gör kommunen för att tillgängliggöra meningsfulla fritidsaktiviteter för barn i särskilt utsatta situationer?
 - Finns det en särskild strategi för att göra fritidsaktiviteter mer tillgängliga för barn i de mest missgynnade situationerna?
- Finns det fritidsaktiviteter tillgängliga för barn som bor i glesbygd?
- Hur får barn tillgång till konstnärliga och kulturella verksamheter – är dessa tillgängliga för barn som tex inte har ekonomiska resurser?
- Är insatser/resurser rättvist fördelade mellan vuxna och barn, inklusive mellan könen, inom området kultur och fritid?

Rekommendation 41 (b) – bekämpa segregation, övergrepp och trakasserier inom idrotten

- Vilka krav ställer kommunen på idrottsföreningar som får ekonomiskt bidrag från kommunen? Finns det krav och stöd för aktiva åtgärder för att motverka övergrepp och trakasserier?
- Finns det särskilda bidrag till föreningar för att motverka segregation inom idrotten?

Rekommendation 41 (c) – Barns delaktighet i planering, utformning och tillsyn av politik och program för meningsfull fritid

- Hur involveras barn i planering, utformning och tillsyn av kommunens politik och åtgärder för en meningsfull fritid?
- Vilka barn är det som involveras? Ålder, kön, socioekonomisk tillhörighet, funktionsnedsättning mm
- Vilket genomslag får barns åsikter i utformningen av politiken? Hur får barn återkoppling kring vilka beslut som tagits och hur deras åsikter har blivit beaktade?